

ปรับการทำงานของ คณะรัฐมนตรี (ดีกว่าปรับคณะรัฐมนตรี)

การปรับคณะรัฐมนตรีแต่ละครั้งมักจะเป็นเหตุผลทางการเมืองมากกว่าเหตุผลของประเทศชาติ เมื่อปรับแล้วก็ไม่ค่อยมีผลว่าบ้านเมืองจะดีขึ้นอย่างไร

บ้านเมืองจะดีขึ้นได้ยาก ถ้าคณะรัฐมนตรียังทำงานเหมือนเดิมไม่ว่าชุดใดๆ

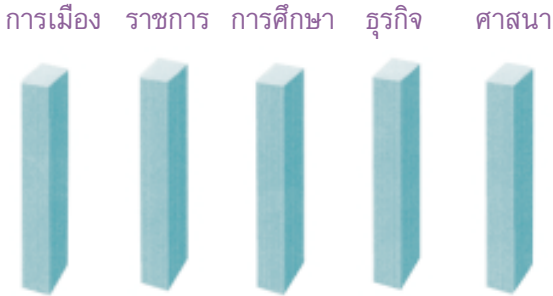
ต่อไปนี้เป็นเหตุผลและคำแนะนำ

ในการแก้ปัญหาของบ้านเมืองมีความขัดแย้งฉกรรจ์อยู่ข้อหนึ่งคือระหว่าง “**แท่งอำนาจ**” กับความซับซ้อนหลายมิติของปัญหา

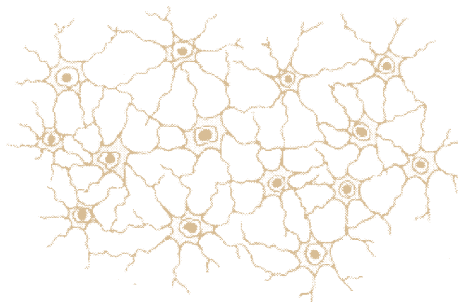
ในขณะที่สังคมสมัยใหม่มีความเชื่อมโยงอย่างสลับซับซ้อนหลายมิติและมีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีปรากฏการณ์โกลาหล (Chaos) อย่างพยากรณ์ไม่ได้ ซึ่งทำให้ยากยิ่งต่อการแก้ไข แต่เครื่องมือแก้ไขปัญหาคือ “**แท่งอำนาจ**” ๕ แท่ง ที่ไม่สามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้

“แห่งอำนาจ” ตามรูปข้างล่างประกอบด้วย แห่งอำนาจทางการเมือง ทางราชการ ทางการศึกษา ทางธุรกิจ และทางศาสนา “**แห่งอำนาจ**” หมายถึงความสัมพันธ์ด้วยอำนาจตามแนวตั้งจากบนลงล่าง เน้นกฎหมาย กฎ ระเบียบ และการสั่งการบังคับบัญชา

ในองค์กรที่มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ผู้คนจะมีพฤติกรรมทางลบ เช่น ขอบว้างเต็นเส้นสาย ไม่ตั้งใจทำงาน ไม่จริงใจต่อกัน แทะข้างหลัง ออกใบปลิว ฉ้อโกงาน มีการเรียนรู้น้อย ฯลฯ ทุกกระทรวงเป็นเช่นนั้น



(ก) โครงสร้างแห่งอำนาจ



(ข) โครงสร้างสมอง

ถ้ารัฐมนตรีไปนั่งบริหารกระทรวงและยังแบ่งกันคุมกรม ก็จะถูก “มัดตราสัง” ติดกับแท่งอำนาจของกระทรวง สร้างสรรค์ได้น้อย และถ้านิยมชมชอบในอำนาจด้วย ก็ยิ่งมีความสัมพันธ์กันในทางทำลายมากขึ้น

คณะรัฐมนตรีต้องเป็นสมองของประเทศ

ถ้าคณะรัฐมนตรีไม่ทำงานเชิงสมองย่อมแก้ปัญหาของประเทศไม่ได้ สมองทำหน้าที่อย่างไร **สมองรับรู้ความจริง เอาความจริงไปวิเคราะห์เป็นปัญญาที่สูงขึ้น แล้วเอาปัญญาไปใช้**

สมองมีเซลล์สมองอยู่แสนล้านตัว แต่ละตัวเชื่อมโยงกับตัวอื่น ๆ อีกประมาณ ๗๐,๐๐๐ ตัว เป็นเครือข่ายประสาทสมอง (neural networks) ที่วิจิตรที่สุดในจักรวาล (ดูรูป ข.) สามารถเรียนรู้ได้สูงสุด

เซลล์สมองในทางสังคมคือ “หน่วยจัดการความรู้ที่เป็นอิสระ”

ถ้าไม่เป็นอิสระ คืออยู่ใต้อำนาจ จะรับรู้ความจริงไม่ได้เพราะถูกอำนาจปิดปาก เช่น ในกระทรวงต่าง ๆ

คณะรัฐมนตรีต้องเชื่อมโยงกับ **“หน่วยจัดการความรู้ที่เป็นอิสระ”** ที่จะรับรู้ความจริง มีความสามารถในการวิเคราะห์สังเคราะห์สูง สร้างปัญญาให้รู้ว่าเรื่องใหญ่ ๆ ที่ควรทำนั้นคืออะไร และจะจัดการอย่างไรให้ได้ผล นี่คือที่เรียกว่า **“ยุทธศาสตร์”** และ **“การบริหารยุทธศาสตร์”**

ยุทธศาสตร์ใหญ่ ๆ จะทำร่วมกันหลายกระทรวง หรือทุกกระทรวง เช่น

ยุทธศาสตร์แก้ความยากจน

ยุทธศาสตร์สร้างความยุติธรรมในสังคม

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์อาหาร

ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบสุขภาพ

ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา

ยุทธศาสตร์วัฒนธรรม

เป็นต้น

แต่ละเรื่องต้องการความเข้าใจโดยละเอียดและครอบคลุม ถ้าเข้าใจโดยละเอียดและครอบคลุมแต่ละเรื่องจะเป็น **“จุดคานงัดไปสู่การพัฒนาทั้งหมด”** ขอให้ทำความเข้าใจ “จุดคานงัด” ให้ดี ๆ ขอยกตัวอย่างเพียงเล็กน้อย เช่น การท่องเที่ยวจะเป็นจุดคานงัดไปสู่การพัฒนาทั้งหมดได้อย่างไร ใน “ระบบ” การท่องเที่ยวจะมีองค์ประกอบอยู่ประมาณ ๒๔-๒๕ องค์ประกอบ เช่น การวิจัยประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมทุกท้องถิ่น การฝึกอบรมมัคคุเทศก์ให้มีความสามารถยอดเยี่ยมและจริยธรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรม การศึกษา ธุรกิจที่พักแรมและอาหาร การกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม การตั้งกองทุนจากส่วนแบ่งผลประโยชน์เพื่อการวิจัยและอื่น ๆ ฯลฯ

ลำพังการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยซึ่งเสมือนเป็นกรมกรมหนึ่งภายใต้รัฐมนตรีคนหนึ่ง ไม่สามารถทำงานที่เชื่อมโยงกว้างยาวไกล แต่ต้องการ “การบริหารยุทธศาสตร์” การท่องเที่ยวจากคณะรัฐมนตรี

เรื่องปฏิรูปการศึกษาไปเลยกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องปฏิรูประบบสุขภาพไปเลยกระทรวงสาธารณสุข เหล่านี้เป็นต้น

ยุทธศาสตร์วัฒนธรรมต้องการความเข้าใจของคณะรัฐมนตรีทั้งคณะ ถ้าเข้าใจและมีการบริหารยุทธศาสตร์วัฒนธรรมอย่างดี ประเทศชาติจะรอดพ้นจากวิกฤตอย่างถาวร นี่ยังเป็นเรื่องเข้าใจยาก จึงต้องการ “สมอง”

เหล่านี้เพื่อแสดงว่า ถ้ารัฐมนตรีไปถูกมัดตราสังติดอยู่กับกระทรวง จะทำงานใหญ่ไม่ได้ ประเทศชาติจะเสียหาย

ขอเสนอแนะให้มีการปรับการทำงานของคณะรัฐมนตรี จากการทำงานที่แยก ๆ กันบริหารกระทรวง มาเป็นร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์และบริหารยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ๆ ของประเทศ

ปรับคณะรัฐมนตรี ประเทศชาติก็ไม่พ้นวิกฤติ

ปรับการทำงานของคณะรัฐมนตรี จะเป็นการเปลี่ยนแปลงประเทศครั้งใหญ่จากการใช้อำนาจไปสู่การใช้ปัญญา ซึ่งจะทำให้แก้ปัญหาใหญ่ๆ ของประเทศได้อย่างถาวร

ถ้ารัฐมนตรีไปบริหารยุทธศาสตร์ จะสามารถปรับความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองกับข้าราชการ อันเป็นความสัมพันธ์ทางลบตลอดมา ไปเป็นความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ได้

ที่กล่าวมานี้ นายกรัฐมนตรีทักษิณอยู่ในฐานะจะเข้าใจดีกว่าคนอื่นที่ผมพูดว่านายกฯ *น่าจะทำได้ดีกว่านี้* หมายถึงเรื่องนี้ ไม่ได้หมายถึงเรื่องกระทรวงสาธารณสุขตามที่ เป็นข่าวแต่อย่างใด

๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๔